

чином полягають у відновленні та створенні майже природних багатовікових лісових екосистем.

Тищенко Є.Б., ст., *Артем'єв С.Р., к.т.н., доцент*

Національний університет цивільного захисту України

ПІДВИЩЕННЯ РОЛІ НЕФОРМАЛЬНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Екологічне виховання та екологічна освіта досить тривалий період займала та продовжує займати у суспільстві другорядне значення, у якому переважає вузькопрофесійне ставлення до проблематики охорони навколишнього природного середовища. Екологічні наслідки, наприклад, ведення бойових дій із застосуванням різних видів зброї практично не вивчалися, або їм не надавалося належного значення. У сучасних умовах дане питання складно недооцінювати. При цьому фахівці-екологи у достатньо великій кількості випадків не мали можливості реалізувати себе, як фахівці-практики. Вперше мету і завдання освіти у сфері навколишнього природного середовища було сформульовано на Міжнародній Тбіліській конференції у 1977 році, де екологічна освіта розглядалася як найважливіший елемент безперервної і загальної освіти, покликаний сприяти збереженню навколишнього природного середовища. У ті часи питання неформальної екологічної освіти як такої, практично не розглядалися.

Недоліки екологічної освіти та виховання дорого коштують людству, адже екологічна несвідомість нерідко стає причиною глобальних, передусім, соціально-економічних проблем. При цьому проведений аналіз ряду публікацій свідчить, що близько 60 % літературних джерел з екологічних питань, які видавалися в європейських країнах за останні 20–25 років, обговорюють проблеми екологічної освіти та виховання.

Однією з найактуальніших проблем сучасності є взаємодія людини з природою. Важливим аспектом у вирішенні проблеми збереження природних

ресурсів є освіта людей в області охорони навколишнього середовища, екологічне виховання всього населення, а особливо підростаючого покоління. Освіта при цьому може бути традиційно-свідомою, як то навчання у закладі вищої освіти на певній екологічній спеціальності, а може бути не формальною, як то розширення власного екологічного світогляду за межами певних програм та освітніх компонентів. Екологічна проблема за умов відсутності будь-якого виду екологічної освіти виростає в проблему перетворення стихійного впливу людей на природу. Її можливо уникнути за наявності в кожній людині достатнього рівня екологічної культури, екологічної свідомості, формування яких починається з раннього дитинства і продовжується все життя.

Екологічне виховання – це організований і цілеспрямований процес формування системи наукових знань про природу і суспільство, поглядів і переконань, що забезпечують становлення відповідального ставлення молоді до природи, реальним показником якого є практичні дії здобувачів вищої освіти по відношенню до природного середовища.

Екологічна освіта є сукупністю екологічних знань, екологічного мислення, екологічного світогляду, екологічної етики, екологічної культури. Однією з форм екологічної освіти є створення у закладах вищої освіти наукових товариств (гуртків) екологічної спрямованості, які, як правило, очолюють науково-педагогічні працівники кафедр екологічного спрямування. Це сприяє вивченню здобувачами вищої освіти – майбутніми фахівцями екологічної безпеки об'єктів і явищ у самій природі, отриманню навичок щодо визначення видів рослин і тварин, розумінню на практиці шляхів впливу людини на довкілля, видів природокористування, а головне – розширює кругозір молоді щодо сучасних природоохоронних проблем.

Освіта з питань навколишнього середовища нині у вишах здійснюється в межах формальної і неформальної освіти. Формальна освіта охоплює безпосередньо самих здобувачів вищої освіти в межах вивчення певних освітньо-професійних програм, а неформальна – тих, хто бажає відвідувати всілякі курси підвищення кваліфікації, семінари, вебінари, конференції,

тренінги тощо, які по завершенню, як правило, надають відповідний сертифікат проходження. У сучасних умовах роль та зростання фактору впливу неформальної освіти дуже стрімко зростає, що на пряму мотивує здобувача вищої освіти відпрацьовувати певний навчальний матеріал у тому числі і за межами існуючих робочих програм навчальних дисциплін та завдань від викладачів.

Шаповалов О. І., ст., Куліш О. В., ст., *Решетченко А. І., к. т. н.*

Харківський національний університет міського господарства

імені О.М. Бекетова

ЗЕЛЕНА ВІДБУДОВА: СВІТОВИЙ ДОСВІД ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Багато експертів сходяться на думці, що подальше відновлення України має стати комплексним багатофакторним процесом, який ґрунтується на засадах сталого розвитку. При цьому екологічна складова повинна бути пріоритетною та розроблятися з урахуванням Європейського зеленого курсу. Така концепція дістала назву «зелена відбудова».

Головною метою зеленої відбудови є відновлення економічних та соціальних процесів із подальшою модернізацією країни задля досягнення рівноваги між інтересами громадськості, бізнесу та довкілля. Серед принципів такої відбудови називають активне залучення до процесу усіх зацікавлених сторін, використання найкращих доступних технологій та методів управління, підвищення енергоефективності економіки за допомогою збільшення частки енергії з відновлюваних джерел [1].

Реалізацію планів щодо зеленої відбудови слід проводити на основі ретельного вивчення досвіду післявоєнного відновлення держав, що зазнали значних руйнувань на своїй території.